

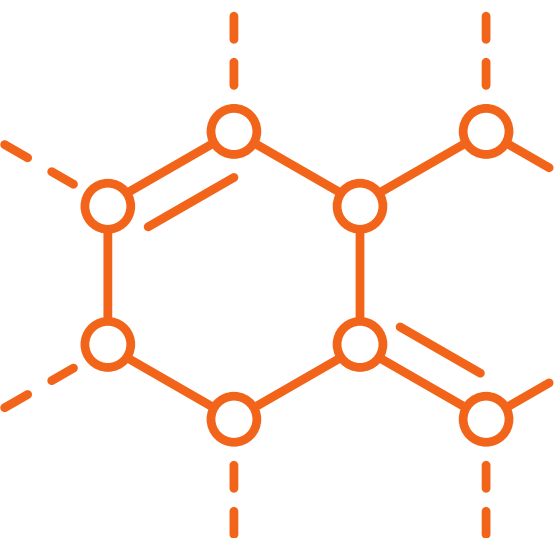
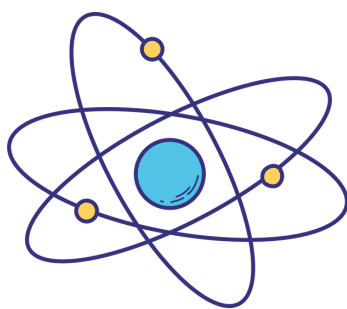

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

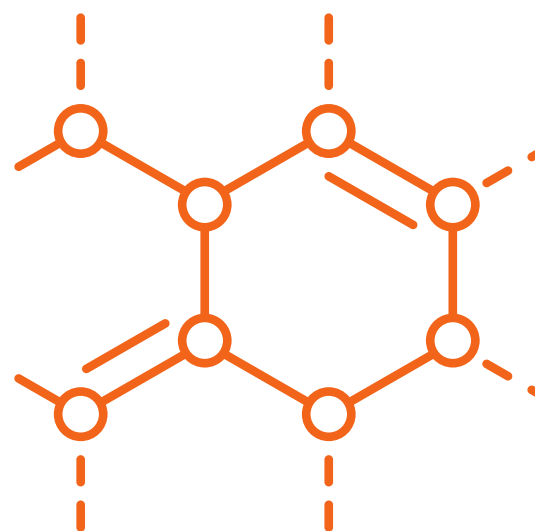
VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ ТА ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ

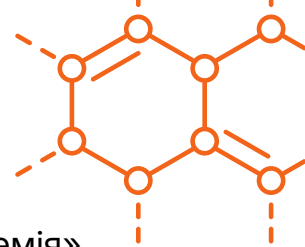
“НОВИНИ НАУКИ: ДОСЛІДЖЕННЯ, НАУКОВІ
ВІДКРИТТЯ, ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ”

16-17 квітня 2026 року

РІВНЕ 2026

Рекомендовано до видання Вченою радою
Комунального закладу вищої освіти «Рівненська медична академія»
Рівненської обласної ради
(протокол Вченої ради № 9 від 28.04.2026 р.)

Редакційна колегія:

ШТРИМАЙТІС Оксана – кандидат фармацевтичних наук, доцент, проректор з наукової роботи КЗВО «Рівненська медична академія»;

БЛОНСЬКА Оксана – PhD, доцент, завідувач кафедри хіміко-фармацевтичних дисциплін КЗВО «Рівненська медична академія»;

ДЕЙНЕКА Аліна – PhD, доцент, завідувач відділення «Фармація» Фахового медичного коледжу КЗВО «Рівненська медична академія»;

ДОВГАЛЕЦЬ Оксана – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін КЗВО «Рівненська медична академія»;

КУШНІР Леся – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри хіміко-фармацевтичних дисциплін КЗВО «Рівненська медична академія»;

ЛІННІК Юрій – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін КЗВО «Рівненська медична академія»;

ЧИЖИШИН Борис – кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри медико-профілактичних дисциплін та лабораторної діагностики КЗВО «Рівненська медична академія»;

ВОЙТОВИЧ Лілія – асистент кафедри фізичної терапії, ерготерапії КЗВО «Рівненська медична академія»;

ГОНЧАР Оксана – старший викладач кафедри хіміко-фармацевтичних дисциплін КЗВО «Рівненська медична академія»;

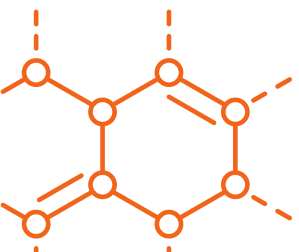
ЛАБА Ілля – викладач Фахового медичного коледжу КЗВО «Рівненська медична академія»;

ЛАБА Олександра – викладач Фахового медичного коледжу КЗВО «Рівненська медична академія»;

СКОРОПАДА Анастасія – викладач Фахового медичного коледжу КЗВО «Рівненська медична академія».

Новини науки: дослідження, наукові відкриття, інноваційні технології: Збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та обдарованої молоді, м. Рівне, 16 - 17 квітня 2026 р. / редкол.: О.В. Штрімайтис та ін. - Рівне: КЗВО «Рівненська медична академія», 2026. - 556 с.

У збірнику розміщено тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та обдарованої молоді «Новини науки: дослідження, наукові відкриття, інноваційні технології», що відбулася 16 - 17 квітня 2026 року в режимі онлайн.

<i>ГРОМКО Євгенія.</i> НЕСПРИЙНЯТЛИВІСТЬ ДО ПЕРЕЛИВАННЯ ТРОМБОЦИТІВ У ХВОРИХ З ЛЕЙКОЗОМ	73
<i>ГРОМОВА Настя.</i> СТАН ЗАХВОРЮВАНOSTІ НА ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	77
<i>ГУРИК Ельвіра.</i> НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ: РОЛЬ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ТА ПІДГОТОВКИ	79
<i>ЄФАНІНА Віолетта, СТЕЛЬМАХ Анастасія.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ ЛІКУВАННЯ РАКУ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ НА РАННІХ СТАДІЯХ	82
<i>ЖУРАВСЬКИЙ Віталій.</i> ПРОФІЛАКТИКА — ЦЕ НЕ ПРОЦЕДУРА, ЦЕ СПОСІБ МИСЛЕННЯ, АБО ЯК ЗМІНЮЄТЬСЯ РОЛЬ СТОМАТОЛОГА: ВІД ЛІКАРЯ, ЯКИЙ ЛІКУЄ, ДО ВЧИТЕЛЯ, ЯКИЙ НАВЧАЄ БЕРЕГТИ ЗДОРОВ'Я	87
<i>ІВАНОВА Софія.</i> ВІЛЛЕМ ЕЙНТГОВЕН ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИК ЕЛЕКТРОКАРДІОГРАФІЇ	92
<i>КОЗАЧУК Руслана.</i> ОСНОВНІ МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ЗАОХОЧЕННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ДО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	95
<i>КОРЗУН Денис.</i> ЦЕЛІАКІЯ ЯК МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ	99
<i>КРИВОЛАПОВ Гліб.</i> ЦИФРОВА ОБРОБКА ВІЗУАЛЬНИХ ДАНИХ У СИСТЕМАХ МЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ	102
<i>КРІСЮК Марія.</i> БІЛКИ ГОСТРОЇ ФАЗИ ЯК МАРКЕРИ СИСТЕМНОЇ ЗАПАЛЬНОЇ ВІДПОВІДІ	107
<i>КРУГЛИК Катерина.</i> ФЕРИТИН ЯК ПОКАЗНИК ЛАТЕНТНОГО ДЕФІЦИТУ ЗАЛІЗА	109
<i>КУЗЬМЕНКО Дар'я.</i> ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ПРИСТРОЇВ НА СТАН ОРГАНІВ ЗОРУ ТА СПОСОБІВ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ	112
<i>ЛАПТА Сніжана, КОВАЛЬОВА Надія.</i> РЕГУЛЯЦІЯ ЕКСПРЕСІЇ ГЕНІВ ВІРУЛЕНТНОСТІ <i>VACILLUS ANTHRACIS</i> У ВІДПОВІДЬ НА СИГНАЛИ ХАЗЯЇНА	115
<i>ЛАПШЕНКОВА Вікторія.</i> СПАДКОВІ ХРОМОСОМНІ ХВОРОБИ: СИНДРОМ КЛАЙНФЕЛЬТЕРА	119
<i>ЛИСЕНКО Оксана.</i> НОВІТНІ ДАНІ ПРО МІКРОБІОТУ ЛЮДИНИ	122
<i>ЛЯШЕНКО Дарина, СКОРОМНА Софія.</i> ЕНЦЕФАЛІТ ФОН ЕКОНОМО: ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІКИ ТА ПЕРЕБІГУ	126
<i>МАНДЗЮК Меліса.</i> ВПЛИВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ФОРМУВАННЯ ГІГІЄНИЧНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ: НЕЙРОБІОЛОГІЯ, МЕТОДИКА ТА ПРАКТИКА	131
<i>МАРТИНЮК Валерія, ТАРАБАР Альбіна.</i> СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЕТІОЛОГІЇ, ПАТОГЕНЕЗУ ТА ТЕРАПІЇ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ	134
<i>МІХНОВСЬКИЙ Владислав.</i> ПАТОФІЗІОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ПРИ КРОВОТЕЧАХ ПІД ЧАС ХІРУРГІЧНИХ ВТРУЧАНЬ	137

НАПРЯМ «МЕДИЦИНА»

Сніжана ЛАПТА, Надія КОВАЛЬОВА

РЕГУЛЯЦІЯ ЕКСПРЕСІЇ ГЕНІВ ВІРУЛЕНТНОСТІ *BACILLUS ANTHRACIS* У ВІДПОВІДЬ НА СИГНАЛИ ХАЗЯЇНА

Науковий керівник: канд. мед. наук Наталя ПОПОВА

Харківський національний медичний університет

Харків, Україна

svlapta.1m24@knmu.edu.ua, nskovalova.1m24@knmu.edu.ua

Актуальність. *Bacillus anthracis* залишається важливим бактеріальним патогеном, що викликає сибірську виразку [1]. Розуміння механізмів активації генів вірулентності в умовах організму хазяїна є необхідним для розробки нових терапевтичних підходів та вакцин.

Мета і завдання. Метою роботи є науково-теоретичний аналіз механізмів регуляції плазмід-кодованих генів вірулентності *B. anthracis* в умовах сигналів хазяйського організму.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження стали науково-теоретичні, методологічні реферативні анали за прототипами: *Bacillus anthracis*, експресія генів, регуляція, вірулентність, хазяїн, сигнали. Методологічне підґрунтя становив ретроспективний аналіз реферативних науково-теоретичних, методологічних джерел літератури стосовно генетичної організації факторів вірулентності *B. anthracis* та молекулярних механізмів їх регуляції за пошуковими базами (Scopus, Web of Science, Google Scholar, PubMed).

Отримані результати. Згідно даних, отриманих шляхом ретроспективного аналізу джерел літератури, було встановлено, що організація генів вірулентності орієнтована на плазмідах. Дослідниками проблеми вказується, що гени вірулентності *B. anthracis* розташовані на двох великих позахромосомних елементах: плазміді pXO1 (185 кб) та pXO2 (95 кб) [1]. Акцентована увага на тому, що плазміда pXO1 містить три головні гени токсинів: ген протективного антигена (*pagA*), ген летального фактора (*lef*) та ген набрякового фактора (*сua*, кальмодулін-залежна аденілциклаза). Головне завдання цих генів, за даними авторів публікацій, полягає у кодуванні компонентів двох функціонально різних

токсинів. Крім того, на рХО1 присутній регуляторний ген *atxA*, продукт якого контролює експресію всіх основних генів вірулентності. Плазміда рХО2 несе генний кластер, відповідальний за синтез капсули — поліпептидної оболонки, яка захищає клітину від імунної системи хазяїна та складається з полімеру D-глутамінової кислоти [2]. Ключова особливість полягає в тому, зауважується спеціалістами, що така капсула не викликає сильної природної імунної відповіді, що дозволяє бактерії уникати деструкції.

Дослідниками також вказується, що роль регуляторного білка AtxA. Білок AtxA є головним позитивним регулятором усіх генів вірулентності *B. anthracis* [1]. Він функціонує як транскрипційний активатор, взаємодіючи з певними послідовностями у промоторних регіонах генів токсинів та капсули. Експериментальні дослідження показали, що мутанти, позбавлені функціонального AtxA, не виявляють ознак вірулентності навіть за наявності всіх структурних генів [3]. Синтез білка AtxA значно посилюється при температурі 37 ° С, що відповідає температурі тіла ссавців. Концентрація білка в клітині залежить не лише від рівня транскрипції гена *atxA*, але й від трансляції та стабільності мРНК, які також чутливі до умов середовища.

Фахівці називають температуру головним сенсором вірулентності. Температура 37 ° С є критичним фактором, що вмикає програму патогенності *B. anthracis* [3]. При культивуванні бактерій за кімнатної температури (25 ° С – 30 ° С) експресія *atxA* та генів вірулентності практично не відбувається, що характеризує неагресивний, сапрофітний стан. Підвищення температури до 37 ° С викликає різке зростання рівня мРНК гена *atxA* і, як наслідок, накопичення його білкового продукту. Механізм температурного сприйняття залишається до кінця не з'ясованим, але припускається участь термочутливих молекул, які впливають на регуляцію *atxA* на рівні транскрипції або трансляції. Це забезпечує селективну активацію вірулентності саме під час потрапляння бактерії в організм хазяїна [3].

Вплив діоксиду вуглецю та бікарбонату. CO₂ та його розчинена форма (бікарбонат) відіграють важливу роль у регуляції експресії генів токсинів [2]. На

відміну від температури, яка впливає на синтез самого AtxA, бікарбонат модулює активність уже синтезованого білка. При концентрації CO₂ близько 5 % (що відповідає умовам у тканинах ссавців) експресія генів токсинів та капсули значно посилюється. Механізм дії бікарбонату полягає у його взаємодії з системою регуляції на рівні промоторів генів-мішеней. Дані свідчать, що CO₂ може впливати на рН середовища та конформацію регуляторних білків, оптимізуючи умови для активації вірулентності. Важливо, що без бікарбонату, навіть при 37 ° C, рівень продукції токсинів залишається низьким [2].

На зазначеному тлі, повідомляють розробники, компоненти крові, глюкоза, мінеральні іони та амінокислоти — слугують додатковими сигналами. При культивуванні *B. anthracis* у середовищі, багатому на глюкозу та іони кальцію, спостерігається посилена експресія генів токсинів та капсули [4]. Це дозволяє бактерії адаптуватися до поживного середовища організму. Деякі жирні кислоти та органічні кислоти крові також можуть слугувати сигналами для включення генів вірулентності, проте вони мають модулюючий, а не вирішальний вплив.

Вирішальною особливістю *B. anthracis* є те, на думку експериментаторів, що жоден сигнал сам по собі не є достатнім для повної активації агресивного фенотипу. Сигнали інтегруються синергістично: температура 37 ° C активує синтез AtxA, бікарбонат посилює його активність, а компоненти крові оптимізують умови для синтезу факторів патогенності [3, 5]. Така багаторівнева регуляція забезпечує високу селективність: вірулентність активується лише за одночасної наявності всіх умов внутрішнього середовища хазяїна. У навколишньому середовищі вірулентність залишається пригніченою, що дозволяє економити енергетичні ресурси клітини.

Висновки. Аналіз джерел літератури підтвердив гіпотезу стосовно системи регуляції генів вірулентності *Bacillus anthracis* як складного багатофакторного ієрархічного механізму, в основі якого лежить білок AtxA — глобальний активатор токсинів та капсули. Підтверджено думку щодо певного рівня температури (37 ° C), як основного сигналу індукції синтезу AtxA (тоді, як

бікарбонат, компоненти крові модулюють ефективність дії останнього [1, 2]). Теоретично доведено, що синергічна взаємодія вище зазначених факторів забезпечує перевагу бактерій в інфекційному процесі, відкриває можливості для розробки нових методів діагностики, вакцинації, антибактеріальних стратегій, спрямованих на блокування механізмів регуляції вірулентності [6, 7].

Література.

1. Furuta Y., Cheng C., Zorigt T. et al. Direct Regulons of AtxA, the Master Virulence Regulator of *Bacillus anthracis*. *mSystems*. 2021. Vol. 6, no. 4. Art. e0029121. DOI: <https://doi.org/10.1128/mSystems.00291-21>.

2. Harrigan W., Hai Au La T., Dahal P., Belcaid M., Norris M. H. Machine Learning-Based Characterization of *Bacillus anthracis* Phenotypes from pXO1 Plasmid Proteins. *Pathogens*. 2025. Vol. 14, no. 10. Art. 1019. DOI: <https://doi.org/10.3390/pathogens14101019>.

3. Dale J. L., Raynor M. J., Ty M. C., Hadjifrangiskou M., Koehler T. M. A Dual Role for the *Bacillus anthracis* Master Virulence Regulator AtxA: Control of Sporulation and Anthrax Toxin Production. *Frontiers in Microbiology*. 2018. Vol. 9. Art. 482. DOI: <https://doi.org/10.3389/fmicb.2018.004824>.

4. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія : підручник / за ред. В. П. Широбокова. 3-тє вид., оновл. та допов. Вінниця : Нова Книга, 2021. 920 с.

5. Mock M., Fouet A. Anthrax. *Annual Review of Microbiology*. 2001. Vol. 55. P. 647 – 671. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.micro.55.1.647>.

6. Bower W. A., Hendricks K. A., Vieira A. R. et al. What Is Anthrax? *Pathogens*. 2022. Vol. 11, no. 6. Art. 690. DOI: <https://doi.org/10.3390/pathogens11060690>.

7. Murray P. R., Rosenthal K. S., Pfaller M. A. Medical microbiology. 10th ed. Philadelphia : Elsevier Inc, 2025. 1025 p.